

Petőfi születésnapján

PETŐFI

Ars Poetica

Kass János illusztrációja az Ars poeticák című kötetből.

■ Szilveszter éjszakáján a hagyományokhoz híven az idén is megemlékeztek Petőfi Sándor születéséről. Kiskőrösön a költő szülőháza előtti téren – közvetlenül éjfél után – Bar-kóczy Ferenc helyi polgármester rövid beszéde és irodalmi műsor után a jelenlévők koszorút helyeztek el az emlékház falán. Az újév első napján a költő szüleinek kiskunfélegyházi házánál és szerte a megyében több Petőfi emlékhelyen is megemlékeztek a forradalmár poéta születésének 171. évfordulójáról.

■ Ismét eredeti helyére került vissza vasárnap az a Petőfi-dombormű, amelyet nagy nemzeti költőnk születésének centenáriumán 1923-ban helyeztek el először a fővárosban. A domborművet a székesfőváros polgárai akkor az egykori Horváth-házra tették, oda, ahol 1848-ban a Nemzeti dalt és a 12 pontot cenzúra nélkül nyomtatták ki. Ez a ház jelenleg a Kossuth Lajos utca és a Szép utca sarkán áll.

A domborművet, amelyet több évtizedig múzeumban őriztek, a Pest-Budai Petőfi Egyesület kezdeményezésére a fővárosi önkormányzat és több intézmény támogatásával helyezték vissza eredeti helyére.

■ SZBK-napok január 4-7.

A nyolcvanéves Straub F. Brunó köszöntése

A hagyományokhoz híven az idén is megrendezi több napos tudományos programját az MTA Szegedi Biológiai Központja. Január 4-én délután 4 órától Dudits Dénes, 6-án délelőtt fél 9-től Venetianer Pál, délután fél 3-tól Alföldi Lajos, január 7-én délelőtt fél 9-kor pedig Friedrich Péter elnökletével zajlik a tudományos program, melynek során 38 előadás hangzik el.

Január 5-én ünnepi ülésen köszöntik Straub F. Brunó akadémikust, az SZBK alapító főigazgatóját 80. születésnapja alkalmából. Elnöki megnyitót Gergely János akadémikus, az MTA Biológiai Tudományok

Az újraavatási ünnepség kapcsolódik Petőfi Sándor születésének 171. évfordulójához. A bronz domborművet Búza Barna szobrászművész restaurálta.

Az emlékmű újbóli elhelyezésének alkalmából az ünnepségen megjelentek előtt Weber Antal, a Pest-Budai Petőfi Egyesület elnöke rámutatott: „Erről a sarokról indult el a magyar szellemi élet egyik fontos intézménye a sajtószabadság a maga görögös útján.”, Marschall Miklós Budapest főpolgármester-helyettese pedig Adyt idézve azt emelte ki: „Petőfi nem aluszik”, ezt a nagy költő szellemi, politikai hagyatékának legfontosabb s egyben legnyugtalanítóbb elemének nevezte, amellyel ma is szembesülnünk kell. Mint mondta, a sajtószabadság nélkül elképzelhetetlen maga a szabadság.

Gyenes József, a Pest-Budai Petőfi Egyesület ügyvezető alelnöke az MTI-nek az ünnepség kapcsán elmondta: az egyesület tervei között szerepel egy Petőfi-emlékház létrehozása a fővárosban, valamint a költő emlékhelyeinek meglátogatása Erdélyben, Szlovákiában, a Vajdaságban és Ausztriában, hasonlóan a kárpátjai emlékhelyek felkéréséhez.

■ **Professzor úr, mindekelőtt gratulálok a kitüntetéshez, s kérem, válaszolja a meghívás történetét, mutassa be röviden az Amerikai Vese Alapítvány munkáját, tevékenységét!**

– Az Amerikai Vese Alapítványt a vese- és magas vérnyomás betegségekkel kapcsolatos tudományág támogatására hozták létre. Anyagiakkal, szervezőmunkával segítik az Amerikában folyó és a nemzetközi kutatásokat, támogatnak összejöveteleket, kongresszusokat, pályázatokat írnak ki projektekre, ösztöndíjakra, tudományos trendekre, szponzorálnak előadókörutakat, díjakat ajánlanak föl, kitüntetést alapítottak.

■ **Úgy tudom, ez a legmagasabb elismerés, amelyet nem amerikai nephrologus tudós megkaphat.**

– Így igaz. Az Alapítványnak több fokozatú kitüntetési rendje van, s a „medal szalaggal” a legnagyobb elismerést fejezi ki. A kitüntetést november 13-án Bostonban, az Amerikai Vese Alapítvány 43. kongresszusán igazán ünnepélyes keretek között nyújtották át. Rajtam kívül még három nem amerikai kutató érdemelte ki az elismerést. A kitüntetést átadó ceremóniát nagyszabású fogadás zárta.

■ **Ön nem csupán átvette ezt a kitüntetést, de előadókörutat is tett az Államokban. Miként függ össze a kettő?**

– Összefügg ugyan, de az előadókörút nem szerves következménye a kitüntetésnek. Az Amerikai Vese Alapítvány kongresszusához kapcsolódott az Amerikai Nephrologiai Társaság nemzetközi kongresszusa, s a három előadásra szóló felkérést a Társaságtól kaptam. Denwerben, Los Angeles-ben és Houstonban számoltam be tudósok, kutatók, szakemberek, gyógytörz orvosok előtt itthoni eredményeinkről.

■ **Tudományos munkáról szólni a laikusok számára nem egyszerű feladat. Mégis arra kérem, néhány mondatban foglalja össze, milyen kérdésekre keresnek választ a szegedi orvos-egyetemen?**

– A már kialakult vesebetegségek lefolyása, előrehaladása számos tényezővel, többek között a magas vérnyomással függ össze. Az ezekben résztvevő számtalan mechanizmus felismerése és befolyásolása, a két betegség egymásra hatásának bonyolult, kóroki és tüneti megismerése, a betegség intenzitásának csökkentése és megakadályozása, kifejlődésének fékezése a mi kutatási területünk.

■ **Egy többhetes tudományos előadókörút bizonyára sok-sok tapasztalattal szolgál. Az egyetemi tanár bizonyára nyitott szemmel járt az amerikai tudományos élet, a felsőoktatás és a gyógytörz munka helyszínein is. Kezdjük talán a kutatási téren szerzett benyomásokkal.**

– Azt természetesen jól tudtuk eddig is, hogy a felsőrekltség, a műszerezettség Amerikában a legkorszerűbb, a legmagasabb minőségű. A kutatási körülmények megteremtésében a tudósoknak nagy szerepük van, hiszen jól működő pályázati, alapítványi, támogatási rendszer áll rendelkezésükre. Pénzt, műszereket, berendezéseket, szakmai kapcsolatokat hozhat egy-egy jól megalapozott terv. Ha a mi elmúlt évtizedeire gondolunk, a politikai kézi vezérlés káros hatása éppen abban mutatkozik meg, hogy hazánkban gátolta a tudományos iskolák, kutatóműhelyek kibontakozását. Leszorította a nyelvtanulási es-

Egy kitüntetés és holdudvara

Beszélgetés Sonkodi Sándor belgyógyász-professzorral

Fotó: Révész Róbert

Az elmúlt év nyarán levelet kézbesített a posta dr. Sonkodi Sándor egyetemi tanárnak, a Magyar Nephrologiai Társaság elnökének. Feladója Neil A. Kurtzman, a Nemzetközi Vese Alapítvány elnöke. Íme egy részlet: „Kedves Sonkodi Professor! Megkülönböztetett örömmel értesítem Önt, hogy az Amerikai Vese Alapítvány végrehajtó-bizottsága egyhangúlag úgy döntött, hogy Önnek adományozza a Társaság Distinguished International Medal (Megkülönböztetett Nemzetközi Érdemérem) kitüntetését. Ez a legnagyobb elismerés, amellyel a Nemzetközi Vese Alapítvány nem amerikai nephrologusnak adhat kiváló tudományos előmenetelért, és hazája nephrologiájáért tett kiemelkedő szolgálataitért...”

lyeket, kegyként nyitotta fel néha-néha a nyugati határsorompókat, elszigetelte és tudatosan fékezte a tudományos műhelyek munkáját. Ennek negatív hatásai máig érezhetőek. Egyre több azonban a remény a hazai tudomány fejlődésére, de szembe kell néznünk a veszélyforrásokkal is. Esélyt adhat a felzárkózáshoz a nyelv ismeret térhódítása a fiatalok körében, az utazási lehetőségek szaporodása, melyeknek már szinte csak az anyagiak szabnak határt, s az a tény, hogy a legnevesebb hazai kutatók, a legjobban dolgozó műhelyek eredményeinek van keletje a tudomány nemzetközi piacán. Fönnáll viszont a veszély, hogy a szellemi szféra elszegényedése, a kutatási feltételek hiánya és a tudósok anyagi kiszolgáltatottsága föl erősíti az úgynevezett „agy-elszívási folyamatot”. Mai körülményeink között a magyar orvostudomány valóban túlteljesít, de hosszú időnek és jelentős szemléletváltozásnak kell bekövetkeznie, hogy lépéshátrányunkat leküzdve nyu-

gat-európai kollégáinkkal egyenlő eséllyel léphessünk a tudomány nemzetközi porondjára. Valódi tekintélyt pedig csak úgy szerezhetünk, ha esz-közhasználatunk korszerű, szellemiségünk modern, tudományos gondolkodásmódunk nemzetközileg előremutató és versenyképes. Nem lehet vitás, hogy az orvostudomány színvonalának emelkedése kihat a gyakorlati orvoslásra éppúgy, mint a nemzetközi elismertségre.

■ **Hatalmas erőfeszítések történetét itthon az egészségügy megreformálására, a társadalombiztosítás átszervezésére, a gyógyítás színvonalának növelésére. A laikus számára úgy tetszik, igencsak szerény eredménnyel. Természetes, hogy nem hasonlítható össze az amerikai egészségügy a magyarral, s az ottani struktúra egy az egyben nem adaptálható, de gondolom, bizonyos jól működő rendszerek átvethetők.**

– Szeged és környéke egészségügyi ellátásában forradalmi,

nagyságrendi változást jelent a néhány hónapja átadott IMC, a Nemzetközi Egészségügyi Központ. Ám az összehasonlítás kedvéért elmondok, hogy az egyetemen és az itt működő két CT (komputer tomográf) egy egész régió diagnosztikai igényeit kénytelen kielégíteni, míg az USA-ban egy egyetemen vagy kórházon belül több ilyen műszer is dolgozik. Ez nagyságrendi különbség. A feltételek sok-sok év alatt fejlődtek, kristályosodtak ki egy jólétinek nevezett államban. A finanszírozás mindenre kiterjedően és rendkívül differenciáltan szabályozott. Magába foglalja a biztosítási lehetőségeket, a diagnosztikai szférát, a gyógyítás és betegellátás sokféleségét, a gyógyszerfrontot, az utókezelést és sorolhatnám. De a polgár is aktív részese – nem csupán kiszolgáltatót alanya, de befolyásoló tényezője is – ennek a bonyolult rendszernek.

■ **Ha megreformálhatná a hazai orvosképzést, tapasztalatai alapján hová kerülne a főhangsúlyok, melyek azok a területek, ahol jelentős változtatásra lenne szükség?**

– Egyre nyilvánvalóbb, hogy Magyarországon orvosokból túlermelés van. A magas hallgatói létszám nem teszi lehetővé, hogy a valóban kiemelkedő színvonalú, nemzetközileg is elismert elméleti felkészítés mellé hasonlóan versenyképes gyakorlati ismereteket adjon. Viszont egy múltból örökölt rossz beidegződés nyomán az egyetemi oktatást a költségvetés még mindig fejkvóta alapján támogatja. Nem tudom, mit szólna a pénzügyi szakember ehhez a szemlélethez, ha látná, miként „nem” fér 15–20 hallgató egy-szerre oda egyetlen betegágyhoz. Sokan bírálják az egyetemi klinikákat: sok az ágy! Ám még így sem biztosítható folyamatosan a gyakorlati oktatás számára elengedhetetlen típusos beteg, elárasztanak bennünket a nem igazán belgyógyászati esetek, a rutinfeladatok. Így tizenöt egyetemista áll a beteg ágya körül, szenved a beteg, az orvos, a hallgató – csökken a hatékonyság. Szeretném, ha a nemzetközi tudományos életben tapasztalható specializációs tendencia ellenére is megőrizhető lenne a szintetizáló orvosi szemlélet. Tehát – válaszolva a kérdésre – kritikus változtatást tartok szükségesnek az egyetemi hallgatók létszámának csökkentésében és a gyakorlati oktatás minőségének javításában.

Tandi Lajos